

2004-05-06 Kattrumpstullen

Förslag till ändrad stadsplan, Kattrumpstullen 6

Stockholms Stadsbyggnadskontor
Registraturen
Box 8314
10420 Stockholm

Förslag till ändrad stadsplan för Kattrumpstullen 6 inom stadsdelen Norra Djurgården i Stockholm S-Dp 2001-16658-54; samrådsyttrande

Vi har tagit del av rubricerade förslag till detaljplan och överlämnar följande synpunkter.

Vi yttrade oss 2003.04.30 över programmet för planläggningen och kan nu konstatera att de synpunkter och det kunskapsunderlag vi tillfört planläggningen inte har tagits till vara i det fortsatta arbetet.

I detta samrådsyttrande återkommer vi därför till den grundläggande frågan om planförslaget är förenligt med Miljöbalkens 4 kap. 7§. Inom en nationalstadspark får ny bebyggelse och nya anläggningar komma till stånd endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas.

I bedömningen av planförslaget utgår vi samtidigt från det av statsmakterna antagna miljö kvalitetsmålet, God bebyggd miljö, med dess positivt formulerade grundsyn på miljöns natur- och kulturvärden som en resurs som skall tas tillvara och utvecklas.

Varje bedömning av frågan huruvida en ny bebyggelse skadar det historiska landskapets natur- och kulturvärden i en nationalstadspark måste självfallet baseras på en relevant analys av de värden som berörs. Varken i planbeskrivningens redogörelse Nuvarande förhållande eller i den miljökonsekvensbeskrivning som upprättats av Scandiaconsult Sverige AB finns det någon sådan analys. Av den förteckning över referenslitteratur som fogats till miljökonsekvensbeskrivningen framgår också att ambitionerna i arbetet inte på något sätt har motsvarat miljöbalkens intentioner.

I miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt Landskapsbild och stadsbild noteras att nybyggnaden för äldreboendet i kv. Kattrumpstullen 5 och Fysikcentrums huvudbyggnad utgör ett dominerande blickfång, resp. ett dominerande visuellt intryck sett från Brunnsviken, medan däremot de befintliga paviljongerna inom planområdet har en mycket marginell påverkan. De nu föreslagna studentbostäderna anses ge en planstruktur i bättre harmoni med det forna epidemisjukhusets, tillföra mera luft och rymd i området samt visserligen innebära en viss förtätning av silhuetten sett från Bellevue men å andra sidan ge en ringa silhuettpåverkan från Hagaparkens pelouse. I avsnittet Kulturmiljö diskuteras enbart studentbostädernas estetiska anpassning till det forna epidemisjukhusets bebyggelse. Slutsatser och förslag till åtgärder handlar i båda avsnitten om anpassning av fasadfärg, fasadmaterial och takvinklar till den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen på sjukhusområdet.

Vi ser frågan om planområdets betydelse i det historiska landskapet och dess kulturhistoriska värde i ett annat perspektiv.

Den samtidiga upplevelsen av den förskönade, den kultiverade och den vilda naturen är själva essensen i den idévärld som en gång skapade den engelska parken och som alltjämt avspeglas i Brunnsvikens historiska landskap. Den landskapskonst som gav form och mening åt naturen kring Brunnsviken kan samtidigt ses en återskapelse i naturen själv av poesiens och måleriets imaginära landskap. Där återuppstod Frescati, Tivoli och Albano, där blev det faktiska bergsmassivet ovanför tullen vid Roslagsvägen samtidigt ett imaginärt Mons Albanus och där kunde Bellman samtidigt med Brunnsvikens blommande näckrosor se vikens små najader höja sina gyldne horn. Roslagsbergets vilda natur skall således ses som en väsentligt element i Brunnsvikens historiska landskap med ett kulturhistoriskt värde som har både en faktisk och en imaginär dimension.

I miljökonsekvensbeskrivningen framhålls helt korrekt att huvudbyggnaden för Fysikcentrum och nybyggnaden för äldreboende i kv. Kattrumpstullen 5 numera dominerar blickfånget och den visuella verkan i landskapsbilden sett från Brunnsviken. Därmed är också sagt att dessa nybyggnader närmast har övertagit det vilda bergsmassivets roll som fondmotiv i det historiska landskapet och att det skadat Nationalstadsparkens kulturvärden.

Frågan är nu om planförslagets nybyggnad av studentbostäder medför ytterligare skada på parkens kulturvärden.

Roslagsbergets dramatiska klippbrant vid Roslagstull och dess vildvuxna flora är alltjämt en viktig och betydelsebärande del av det historiska landskapet kring Brunnsviken. För förståelsen av landskapets historiska dimension är den lika väsentlig som Bellevue eller Paschens Fåfånga på andra sidan vägen mot Roslagen - på ena sidan den tuktade och förskönade naturen, på andra sidan den vilda.

Epidemisjukhuset förlades i slutet av 1800-talet medvetet till denna otillgängliga trakt utanför staden, sjukhusbyggnaderna omgavs med riklig grönska i likhet med andra institutioner i samtiden och klippbrantens dramatiska verkan i landskapsrummet vid Roslagstull bestod.

Under åren kring 1960 uppfördes två nya sjukhuspaviljonger i nära anslutning till klippkanten. Paviljongerna, som numera används som forskarbostäder, påverkade både landskapsbilden och sjukhusets kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsestruktur negativt. Men alltjämt bestod klippbrantens visuella dominans i förhållande till bebyggelsen på dess krön.

Nu har nybyggnaden på Kattrumpstullen 5 drastiskt rubbat balansen mellan den naturliga bergväggen massa och bebyggelsens volymer och den historiska landskapsbilden vid Roslagstull har därmed tagit stor skada. Den skada parkens kulturvärden redan lidit kan dock på intet sätt rättfärdiga att ytterligare skadliga ingrepp görs i det historiska landskapet genom nybyggnader i enlighet med det föreliggande förslaget till detaljplan. Därför avstyrker vi bestämt förslaget.

Vi menar samtidigt att det är angeläget att här inte bara slå vakt om det landskapets natur- och kulturvärden utan också att utveckla dem i den positiva anda som kommit till uttryck i miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö. Vad särskilt gäller landskapets naturvärden vill vi i det sammanhanget understryka att den svaga spridningsvägen mellan Norra Djurgården och

Bellevue/Haga nu måste förstärkas istället för att ytterligare äventyras genom tillkommande bebyggelse.

Mot den bakgrunden och med målsättningen att långsiktigt värna och utveckla Nationalstadsparkens natur- och kulturvärden vid Roslagstull vill vi förorda att det fortsatta planarbetet inriktas på att göra Kattrumpstullen 6 till ett grönområde utan byggrätt.

Stockholm 2004-05-06

Förbundet för Ekoparken
Föreningen Haga-Brunnsvikens Vänner
Kommittén för Gustavianska Parken

Genom Christian Laine